

Briuselis, 2025 m. gegužės 22 d.
(OR. en)

9305/25

POLCOM 100
COMER 82
UD 117
COHOM 81
DELECT 63

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. gegužės 21 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	C(2025) 3066 final
Dalykas:	KOMISIJOS DELEGUOTASIS REGLAMENTAS (ES) .../... 2025 05 21 kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/125 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui

Delegacijoms pridedamas dokumentas C(2025) 3066 final.

Priedama: C(2025) 3066 final

Briuselis, 2025 05 21
C(2025) 3066 final

KOMISIJOS DELEGUOTASIS REGLAMENTAS (ES) .../...

2025 05 21

kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/125 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. DELEGUOTOJO AKTO BENDROSIOS APLINKYBĖS

Reglamento (ES) 2019/125 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui (toliau – Reglamentas)¹, tikslas – ES nepriklausančiose šalyse užkirsti kelią mirties bausmės vykdymui, taip pat kankinimui ir kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui.

Jame išskiriamos:

- prekės, kurios yra iš esmės smurtinio pobūdžio ir kuriomis visiškai neturėtų būti prekiaujama (II priedas), ir
- prekės, kurios gali būti naudojamos teisėtais tikslais, kaip, pvz., teisėsaugai skirta įranga (III priedas) ir terapiniais tikslais naudojamos prekės (IV priedas).

Prekybai III ir IV prieduose išvardytomis prekėmis turi būti taikoma veiksminga kontrolė, kai jos eksportuojamos iš Europos Sąjungos ar vežamos per ją tranzitu arba pristatomos į trečiąją šalį teikiant tarpininkavimo paslaugas ar techninę pagalbą.

Reglamentas buvo parengtas kaip veikianti priemonė, apimanti mechanizmus, leidžiančius Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai kolektyviai reaguoti į tarptautinės saugumo rinkos pokyčius ir teisėsaugai skirtos įrangos naudojimo bei netinkamo naudojimo pobūdį, taip pat atsižvelgti į technologinę plėtrą prekybos srityje.

Reglamente aprašytų prekių sąrašas turi būti nuolat atnaujinamas, kad būtų galima reaguoti, viena vertus, į pokyčius tarptautinėje saugumo rinkoje, kurioje dažnai vyksta technologinių ir rinkos pokyčių, ir, kita vertus, į teisėsaugai skirtos įrangos naudojimo ir netinkamo naudojimo pokyčius, kaip nurodyta Komisijos 2020 m. peržiūros ataskaitoje². Kad reglamentas ir toliau atitiktų savo paskirtį, juo taip pat turi būti reaguojama į pastaraisiais metais pastebėtas su laisvės atėmimu nesusijusio kankinimo ir netinkamo elgesio tendencijas ir iššūkius, susijusius su represijomis prieš taikius protestus. Pastaraisiais metais kai kurių šalių teisėsaugos institucijos dažnai netinkamai naudojo vadinamuosius mažiau mirtinus ginklus, įskaitant pipirinius purškalus, vandens patrankas ir gumines kulkas, siekdamos nuslopinti ir nutildyti taikius protestuotojus, taip prisidėdamos prie didėjančio sunkiai sužeistų ar nužudytų piliečių skaičiaus. Kai kuriose pasaulio dalyse prieš protestuotojus vis dažniau naudojama pernelyg didelė, neteisėta ar bereikalinga jėga³.

Dabartinis prekių sąrašas paskutinį kartą buvo atnaujintas 2016 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/2134, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1236/2005 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui⁴.

Šiame deleguotajame akte pateikiami II ir III prieduose aprašytų prekių sąrašo pakeitimai. II priedas apima prekes, kurios *praktiškai gali būti naudojamos tik* mirties bausmei vykdyti

¹ OL L 30, 2019 1 31, p. 1. 2005 m. birželio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1236/2005 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui (OL L 200, 2005 7 30, p. 1), kelis kartus iš dalies pakeistas ir vėliau kodifikuotas kaip Reglamentas (ES) 2019/125.

² COM(2020) 343 *final*, 2020 7 30.

³ <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/protect-the-protest/>

⁴ OL L 338, 2016 12 13, p. 1.

arba kankinimui ir kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui. III priedas apima prekes, kurios *galėtų būti* naudojamos kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui:

prekės, kurios iš esmės yra naudojamos teisėsaugos tikslais;

prekės, kurios, atsižvelgiant į jų konstrukciją ir technines savybes, kelia pagrįstą naudojimo kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui riziką.

Deleguotuoju aktu draudžiami ginklai, prietaisai ir įranga laikiną neveiksnumą sukeliančioms ar dirginančioms cheminėms arba tam tikroms susijusioms medžiagoms skleisti ir susiję šaudmenys, kurie nėra tinkami naudoti teisėsaugos institucijoms žmonėms surakinti arba riaušėms malšinti ar savigynai. Be to, deleguotuoju aktu draudžiamos prekės, kai kyla didelis pavojus sukelti tokį skausmą ar kančias, kad jos gali prilygti kankinimui arba žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui arba baudimui.

Pakeitimai visų pirma grindžiami 2020 m. Komisijos ataskaitos išvadamis dėl prekių taikymo srities⁵, Komisijos neoficialios ekspertų grupės reglamento įgyvendinimo klausimais darbu, JT specialiojo pranešėjo kankinimo klausimais⁶ ir organizacijų, dalyvaujančių žmogaus teisių apsaugos srityje, ataskaitomis, taip pat atitinkamais šios srities tarptautiniais standartais⁷. Pavyzdžiui, JT standartinėse minimaliose elgesio su kalintais taisyklėse (peržiūretose 2015 m. ir vadinamose Nelsono Mandelos taisyklėmis) draudžiama naudoti surakinimo įrankius, kurie iš esmės yra žeminantys ar skausmingi, nes jais nesiekama teisėto teisėsaugos tikslo, kurio negalima pasiekti naudojant standartinius rankų ar kojų surakinimo įrankius – taip paaškinamas grandinių žmonių grupei surakinti įtraukimas į II priedą, nors anksčiau jos buvo įtrauktos į III priedą.

2. KONSULTACIJOS PRIEŠ PRIIMANT AKTĄ

Reglamento 29 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „*prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais*“⁸.

Reglamento 46 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „*ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais*“.

Toliau Reglamento 48 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „*jei Komisija, rengdama deleguotuosius aktus, nusprendžia konsultuotis su grupe, ji turėtų tai daryti laikydamasi*

⁵ COM(2020) 343 *final*, 2020 7 30.

⁶ JT specialusis pranešėjas kankinimo klausimais, „su laisvės atėmimu nesusijęs jėgos naudojimas ir kankinimo bei kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ir baudimo uždraudimas...“, JT dok. A/72/178, 2017 m. liepos 20 d.: „Bet koks su laisvės atėmimu nesusijęs jėgos naudojimas, kuriuo nesiekama teisėto tikslo (teisėtumo) arba kuris yra nereikalingas teisėtam tikslui pasiekti (būtinumas), arba kuris sukelia pernelyg didelę žalą palyginti su siekiamu tikslu (proporcingumas), prieštarauja nusistovėjusiems tarptautinės teisės principams, kuriais reglamentuojamas teisėsaugos pareigūnų jėgos naudojimas, ir prilygsta žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui arba baudimui“.

⁷ JT standartinės minimalios elgesio su kalintais taisyklės (Nelsono Mandelos taisyklės), OHCHR, rekomendacijos dėl mažiau mirtinų ginklų teisėsaugos srityje arba JT kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo veiksmingo tyrimo ir patvirtinimo dokumentais vadovas (Stambulo protokolas).

⁸ [OL L 123, 2016 5 12, p.1.](#)

2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytų principų“.

Rengiant šį deleguotąjį aktą Kovos su kankinimu koordinavimo grupėje, be kita ko, 2023 m. lapkričio 23 d., 2024 m. birželio 6 d. ir 2024 m. gruodžio 5 d. posėdžiuose, vyko išsamios mėnesius trukusios konsultacijos su valstybių narių vyriausybių ekspertais.

Deleguotojo akto projektas buvo paskelbtas suinteresuotųjų subjektų pastaboms nuo 2025 m. kovo 5 d. iki 2025 m. balandžio 2 d. pateikti.

Iš viso Komisija gavo šešis atsakymus, iš kurių tris pateikė privatūs piliečiai, du – nevyriausybinių organizacijų ir vieną – bendrovė.

Apskritai gauti atsiliepimai buvo teigiami. Komisija atkreipė dėmesį į nevyriausybinių organizacijų nuomones, kuriose išreiškiama parama Komisijos iniciatyvai, taip pat į pasiūlymus dėl reglamento taikymo srities didinimo, kurie bus nagrinėjami būsimoje Kovos su kankinimu reglamento peržiūros ataskaitoje. Be to, Komisija atkreipė dėmesį į bendrovės pastabas dėl vieno punkto III priede ir į jas atsižvelgė.

3. DELEGUOTOJO AKTO TEISINIAI ASPEKTAI

Reglamento 24 straipsnyje nustatyta, kad *„Komisijai pagal 29 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami reglamento I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII ir IX priedai“.*

KOMISIJOS DELEGUOTASIS REGLAMENTAS (ES) .../...

2025 05 21

kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/125 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2019 m. sausio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/125 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui¹, ypač į jo 24 straipsnio pirmą pastraipą,

kadangi:

- (1) pagal Reglamentą 2019/125 bet koks II priede nurodytų prekių eksportas, importas ir tranzitas draudžiamas, neatsižvelgiant į tokių prekių kilmę. II priedas apima prekes, kurios praktiškai gali būti naudojamos tik mirties bausmei vykdyti arba kankinimui ir kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui;
- (2) pagal Reglamentą (ES) 2019/125, norint eksportuoti III priede nurodytas prekes, reikalingas leidimas, neatsižvelgiant į tų prekių kilmę. III priedas apima prekes, kurios galėtų būti naudojamos kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui, t. y. prekes, kurios iš esmės yra naudojamos teisėsaugos tikslais, ir prekės, kurios, atsižvelgiant į jų konstrukciją ir technines savybes, kelia pagrįstą naudojimo kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui riziką;
- (3) Reglamento (ES) 2019/125 II ir III prieduose pateiktas prekių sąrašas turi būti nuolat atnaujinamas, kad būtų galima reaguoti į pokyčius tarptautinėje saugumo rinkoje, kurioje dažnai vyksta technologinių ir rinkos pokyčių, ir į teisėsaugai skirtos įrangos naudojimo ir netinkamo naudojimo pokyčius. Todėl Reglamento (ES) 2019/125 II ir III priedai turėtų būti iš dalies pakeisti. Siekiant, kad kompetentingoms institucijoms ir ekonominės veiklos vykdytojams būtų lengviau naudotis nuorodomis, to reglamento II ir III priedai turėtų būti pakeisti;
- (4) Reglamento (ES) 2019/125 24 straipsniu Komisijai suteikiami įgaliojimai pagal 29 straipsnį priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami reglamento priedai;
- (5) todėl Reglamentas (ES) 2019/125 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I straipsnis

Reglamento (ES) 2019/125 II priedas pakeičiamas šio Reglamento I priede pateikiamu tekstu.

¹ OL L 30, 2019 1 31, p. 1.

Reglamento (ES) 2019/125 III priedas pakeičiamas šio Reglamento II priede pateikiamu tekstu.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2025 05 21

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN